

Oponentský posudek na bakalářskou práci Martiny Pickové „Po čem dívky touží: obsahová analýza vybraných časopisů pro dívky“

Martina Picková si za téma bakalářské práce zvolila analýzu reprezentace touhy v časopisech pro dívky, které jako nástroje genderové socializace spolukonstruují identitu dívek – svých čtenářek.

Práce, jejíž titul by s ohledem na výsledky mohl spíše znít „Po čem se touží v časopisech pro dívky ...“, je konvenčně rozdělena na teoretickou a empirickou část, které tvoří její jádro. Třetí část Interpretace (s podkapitolou Omezení výzkumu) je rozsahem podstatně omezenější. V teoretické části autorka představuje koncepty genderové socializace, nadvláda mužů a mýtus krásy, vedle nich představuje zjištění českých i zahraničních autorů a autorek bádajících také v oblasti časopisů pro dívky. V empirické části se věnuje vymezení klíčového konceptu touhy, představuje korpus dat, se kterými v analýze pracuje a vytváří vlastní typologii tužeb.

Typologie je také hlavním zjištěním práce. Mezi pět typů touhy patří tři dívčí touhy – po kráse, lásce a úspěchu, plus touhy, kde toužícími subjekty jsou chlapi a celebrity. Identita dívky – čtenářky je autoritativními radami časopisu jako „starší, zkušenější kamarádky“ vymezena starostí o vzhled, navázáním vztahu s chlapcem (s čímž souvisí potřeba poznat touhy chlapců), případně snahou o dosažení úspěchu v oblasti zábavního průmyslu. Autorka zároveň konstatuje, že časopisy ve zkoumané oblasti touhy „nevytváří jeden ucelený model, který časopisy jednomyslně prezentují.“ (Picková 2010:49).

Mezi výrazné klady práce řadím její přehlednost a jasnost členění, dále logické návaznosti jednotlivých kapitol i provázání dosavadních zjištění s autorčinými. M. Picková si jasně vymezila výzkumný problém, představila způsob jakým pracuje s literaturou, dostatečně argumentovala svůj přístup k řešení výzkumných otázek, výběr metody a také způsob analýzy. Předvedení postupu práce od začátku až do konce a objasnění jednotlivých hlavních rozhodnutí považuji za klíčové pro úspěch bakalářské práce. Mimo to se text vyznačuje pečlivým zpracováním, kultivovaným jazykem s relativně malým množstvím překlepů, interpunkčních či gramatických chyb. Autorka využívá českou i zahraniční relevantní literaturu a korektně na zdroje odkazuje.

Drobné výhrady mám k vyřazení z analýzy v časopisech se nejčastěji vyskytující sexuální touhy s odůvodněním, že se nejedná o sociálně podmíněnou touhu či že vychází z holých fyzických potřeb. Nepřesvědčivost takové argumentace naznačuje i věta o nemalém počtu studií, které se věnují prezentováním sexuality v časopisech pro dívky.

V části o analýze jsem nenalezla jak si autorka vymezila jednotku analýzy. Předpokládám, že jí byl celý článek, je tomu opravdu tak? Teoretická a empirická část mají podobnou „kostru“, respektive jak autorka na s. 19 píše, kategorie, které našla ve svých datech přibližně odpovídají tomu, co zjistily autorky před ní. Kategorie „celebrity“ nese stejný název, ostatní jsou nazvány jinak: asymetrie dívky – chlapi / chlapecké touhy; láska a partnerské vztahy / láska; krása a konzumní hodnoty / vzhled; rozvoj / úspěch. M. Picková by mohla při své obhajobě vysvětlit, nakolik bylo její kódování ovlivněno poznatky získanými z literatury nebo jestli k podobnosti došlo čistě na základě konvergence tím, že byla zvolena tématická analýza, nebo byl dokonce postup opačný. Jinými slovy, bylo již předem záměrem autorky analýzou získat pokud možno podobné kategorie a porovnat je? A pokud ano, proč se nakonec nerozhodla je pojmenovat stejně?

Připomínku bych měla k oddílu Interpretace, který je z větší části spíše shrnutím závěrů z předchozí analytické části než rozvinutí zjištění, jejich uvedení do širšího kontextu. Práce přece jen spíše zůstává u popisů jednotlivých kategorií, které ovšem zasazuje do diskurzu dosavadních poznatků. Především úvodní stránky přitom navozují u čtenáře dojem, že práce bude mít kritický náboj typický pro oblast kulturních studií, kam by se mohla řadit. Nadvláda mužů nebo genderová socializace, mýtus krásy diskutované v úvodních částech nejsou již adekvátně reflektované v interpretaci a závěrech, ani otázka mocenské ne-/nerovnováhy chlapců a dívek v časopisech nebyla příliš uchopena. V teoretické části je například zmiňována nadřazenost chlapců, v analytické je na s. 35 zazní také podobné stanovisko. V kategorii láska je nicméně více než naznačeno, že dívky nejsou nabádány jen k pasivitě, ale spíše k využívání nejrůznějších „triků“, těmi není jen vyčkávání, ale spíše celá škála jednání, která jim má umožnit získat určitou kontrolu nad vztahem. Změna vzhledu (nikoli přímo namířená k upoutání chlapců), touha po zkrášlování je určitou aktivizací dívek. Interpretuje ji autorka jako podřízení se diktátu krásy, kde dokonalostí je štíhlost a upravený vzhled a přijetí konzumních hodnot? Dala by se orientace na vzhled (rady jak o sebe pečovat) interpretovat případně i jinak, v pozitivnějším světle?

Práci považuji za velmi zdařilou, čtivou a pečlivě zpracovanou, proto ji doporučuji k obhajobě s navrhovaným hodnocením výborně.

Pokud by autorka chtěla pokračovat v tématu, doporučovala bych se (vedle v práci naznačených témat) vrátit k původnímu projektu a zaměřit se na časopisy pro ženy. Nejen že by mohla provést srovnání s výsledky této analýzy (vhodné by bylo zahrnout i obrazovou složku), ale mohla by zkoumat také recepci časopisů jejich čtenářkami.

Autorce mohu vřele doporučit k prostudování nový text, který se věnuje zobrazování nerovností v časopise Bravo „Nerovnosti (třída, rasa, gender a sexualita) v médiích: svět celebrit“ od Marty Kolářové a Jitky Kolářové vydaný v rámci edice Sociologické studie (2009/9).

V Praze dne 6. 6. 2010

Kateřina Vojtíšková